

“VOOL”

Narva linnuse arhitektuurivõistluse ideekavand

Ideekavand "Vool" pakub Narva linnusele ajaloolist kehandit väärtustava ja esile tõstva selge ja klaari lahenduse. Uus eristub vanast nii vormiliselt kui materjalikäsitluse poolest, olles vääriline arhitektuuriline täiendus hinnatud pärandile, vältides seejuures olemasoleva üle domineerimist. Ideekavandiga pakutud ruumiline lahendus on ühtne tervik, mille eesmärk on funktsionaalselt hästi toimiv ja atraktiivne muuseumikompleks.

Lahenduse üldkirjeldus

Idee taust

Kavand lähtub ajalookultuuri põhimõttest (ajalookirjutus ja-esitus on ka ise osa ajaloost ja seda iseloomustab narratiivide mitmekesisus). Võistlustöö vältib teemapargilikku "kaanonit" (nt ajaloo hämarus kui liiga otsene kujund). Linnus esindab oma ajaloo perioodi ja sellega seonduvat erialateadmust, kuid toimib samas ka populaarteadusliku keskusena, muuseumina, kuhu saavad erinevate taustateadmistega külastajad. Selgelt eristuv uus, nüüdisaegne kihistus toob esile vana ning eristab ajalooesituse juurde kuuluva (sillad, pääsud jm) uuritavast ajaloolisest materjalist.

Arhitektuurne idee

Pakume ruumikontseptsiooni, mis sekkub ajaloolisse keskkonda minimaalsete vahenditega, kuid graatsilise joonega. Uues arhitektuurses osas läbivaks teemaks olevad elegantsed valged sillad sümboliseerivad lihtsust, kergust, aja rahulikku voolamist. Sild üle Peterburi maantee on meelde jääv ühenduslülili linnas, mis kulmineerub jõudmisega avarasse linnusehoovi. Kivisaali juurdeehitise ehk uue külaliste-maja ja silla kohtumispunktis läänehoovis tekib fookuspunkt –kohviku ja lõunapäikese avalik ruum. Peasissepääsuks on nn Vana värav, kust maastikulahendus juhatab külastaja Kristervalli kasematis asuvasse infopunkti ja raamatupoodi, mis tutvustab kogu linnusekompleksiga seonduvat. Maastikukujundus keskendub ka Lääneõue lõunaservale, mis kutsub linnuse kõrval asuvale vaateplatvormile, kust avanevad kaunid vaated joaorule ja vastaskaldale. Siin saab mõnusalt peatuda ja puhata. Konvendihoone toimine kaasaegse muuseumina on lahendatud minimaalse sekku-misega ajaloolisse ehitisse luues elamusliku muuseumikogemuse. Linnuse konvendihoone sissepääs asub kirdenurgas, mida rõhutavad pandus ja graatsiline sild. Konvendihoone tsoneering on organiseeritud lähtudes selle mitmekesisest ruumiprogrammist ja võimalikest ristikasutustest.

Konvendihoone idatiiva, sisehoovi ja üldruumide ümberehitus

Ideekavand pakub ruumilise terviklahenduse konvendihoonele, mis toimib tänapäevase muuseumi, konverentsikeskuse ja esindusliku sündmuspaigana. Kogu vanem ehitussubstants säilitatakse vastavalt muinsuskaitse eritingimustele, uute konstruktsioonide ja lubatud ulatuses sekkumiste eesmärk on ühendada konvendihoone ruumiliselt keerukas struktuur loogiliseks ja maksimaalselt ligipääsetavaks muuseumiruumiks.

Sissepääs muuseumisse toimub konvendihoone põhjaküljelt, läbi põhjaõue jõutakse konvendihoone hoovi, kust silmapaistev pandus juhib külastajad sissepääsuni konvendihoone kirdenurgas. Teine võimalik viis läheneda muuseumile on läbi uue klaasist kaevudanskri lifti, mis pakub külastajatele meeldejäädavat elamust – 20 kuni 30 meetrit tõusu või laskumist läbi kaevudanskri kõrge ja kitsa ruumi. Lift peatub kõikidel konvendihoonete korrustel, v.a. esimene korrus (danskri müürid on selles osas liiga paksud läbipääsu rajamiseks). Seetõttu on rajatud kirdenurga alumiste korruste vahele invatõstuk, mis ühendab esimese korruse ja muud tasandid, mis põhiliftiga ligipääsetavad pole.

Piletimüük ja garderoob asuvad nii konvendihoone hoovist kui danskrist liftiga lähenedes logistiliselt loogilises kohas, hoone kirdenurgas. Lift kaevudanskris ja ühendussillad tagavad ka ratastoolis liikujale pääsu muuseumi peamistesse avalikesse ruumidesse, kus toimuvad üritused (sh konverentsisaali), ja püsinäitusele.

Viimaselt korruselt viib uuendatud trepp katuse peal asuvalle rekonstrueeritud galeriile, mis ühendab katusetasapinnas kogu hoone ja lõppeb läänehoovipoolses danskris, mis on samuti püsinäituse osa. Galerii ühendub ka olemasoleva torniga edelanurgas, mis on praegu kasutamata.

Ühendussillad

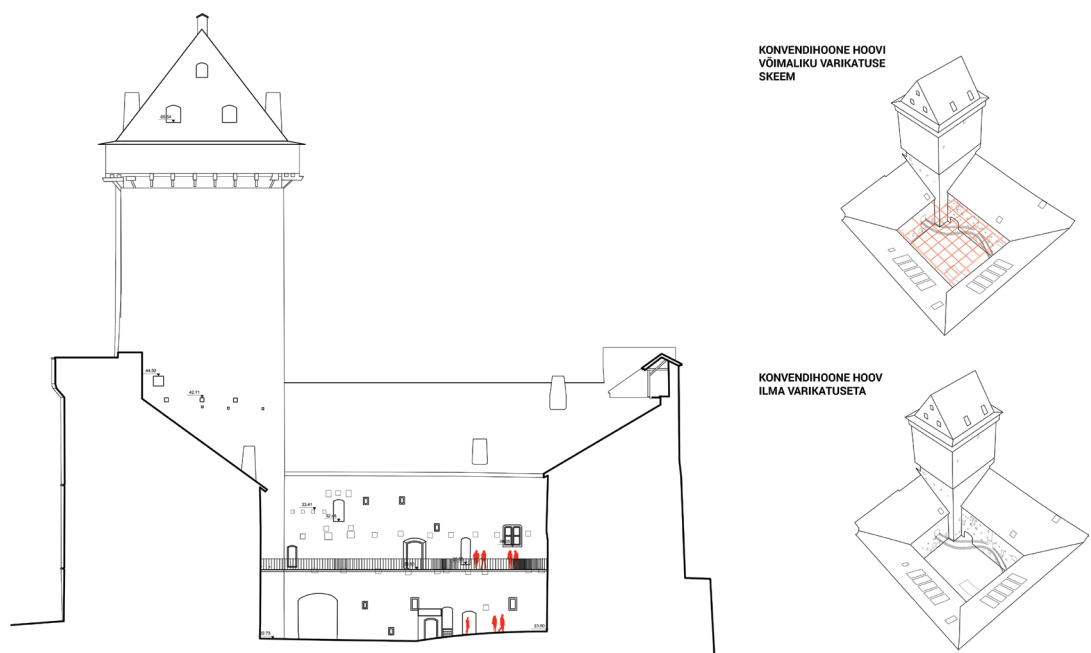
Ideekavand pakub välja kaks õhulist ühendussilda: sissepääsukorruse piletimüügiala ja püsinäituse ruume ühendava silla läbi võlvitud saali ning kolmanda korruse näituse ja ürituste ruume ühendava silla läbi sisehoovi. Õhulise konstruktsiooniga sillad täiendavad külastaja ruumikogemust elamuslike vaadetega konvendihoone avaramates osades. Ühendussillad on seintest lahti, nii et ruumiliselt on kõik ajaloolised müürid ja seinad tajutavad ja vaadeldavad. Kõik uus eristub nii vormilt kui värvilt.

Varikatus

Hoovi on võimalik rajada varikatus, mis saaks olla hoovi ümbritsevatest seintest lahti asetsev tasapind olemasolevate katuste räästa kõrgusel. Ideekavandi autoritele tundus hoovi täielik sulgemine katusega liiga kapitaalne sekkumine. Seetõttu on selline lahendus võimalusena pakutud, kuid selle vajalikkust tasuks kaaluda.

Tehniline lahendus

Konvendihoone sillad on metallkonstruktsioonil ning kinnituvad olemasolevatesse kunagi planeeritud hoovigalerii konstruktsiooni aukudesse. Sillad on kaetud libisemisvastase tekstuuriga ja silla pind on köetav. Piirded on värvitud roostevabast metallist.

Külastemaja (Kivisaali juurdeehitis)

Kivisaali idapoolne, taastamata maht on lahendatud tänapäevasel kujul, kuid sobitatud vormilt ja fassaadijaotuselt olemasoleva mahuga. Välisseinad on tammitud pinnasest¹, mille loomulikult varieeruv tonaalsus on kooskõlas linnusemüüri ilmega, kuid eristub sellest selgelt sileda pinna poolest. Olemasoleva mahu katuse kuju, kallet ja räästa- ning harjajoont järgiv uue hoone katuse on kaetud kiltkivist katusekividega. Lihtsas hoones püüab tähelepanu sillale pääsu raamiv avar ava kõrval asuva hariduskeskuse/sündmusruumi ja suveniiripoega ning läbipaistev (tihedamalt asuvate akendega) kohvikuosa. Ava külgeinad ja lagi on puitribistusega klaasfassaad, mis tekitab pimedal ajal linnuse olulisse punkti valgusküllase tasku (vt ka silla kirjeldus).

Esimesel korrusel asuvad külastemaja toad, töötajate kabinetid (töötajate vähenedes on võimalik need integreerida külastemajaga), nõupidamise ruum, hariduskeskus / multifunktsionaalne saal, suveniiripood ja kohvik. Teisel ja kolmandal korrusel asuvad külastemaja toad, keldris abiruumid. Teisel korrusel on kaheinimesetoad, kuhu saab vajadusel lisada kolmanda voodi (kokku 22 väikest ja 6 suuremat tuba). Kolmandal korrusel on suured kaheinimesetoad, kus on võimalik majutada ka neli inimest või rohkemgi (võttes kasutusele katuseviilu aluse madalama ruumiosa, samas saab hoiustada ka lisavoodeid).

Tehniline lahendus

Kivisaali juurdeehituse kandekonstruktsioonid on välisseinte puhul rammitud pinnas, vahelaed betoonpaneelid ja katusekonstruktsioon puit.

¹ Tammitud pinnas on ajaloost tuntud ehitustehnoloogial põhinev materjal, mille survetugevusnäitajad on võrreldavad kergplokkide kandevõimega. Unikaalne pind ei vaja lisaviimistlemist. Vt ka Tarmo Klausu uurimustöö "Kaasaegne stabiliseeritud ja soojustatud tammitud pinnasest sein", <https://dspace.emu.ee/handle/10492/1890>

Sild

Linnust ja vanalinna ühendav sild üle Peterburi tee loob ühenduse Koidula ja Suure tänava risti ning linnuse poolel ajaloolise silla asukoha vahel. Kuna need punktid ei ole kohakuti, saab sild iseloomuliku lookleva kuju. Sild on kohtumispunkt ida eksootika ja uue põhjamaa vahel. Tollitsoonist tulenevate piirangute tõttu on sild kogu ulatuses kaetud (klaasitud), mõjudes õhuliselt ja läbipaistvalt. Tekkiv, ilmastikuoludest mõnevõrra kaitstud keskkond võimaldab silla pikiteljel jooksvat “paasilinti” täiendada tavapärasest erineva linnaruumi taimestikuga, botaaniliselt põnevate nn talveaia liikidega, mis on vabas õhus kasvatamiseks liiga külmakartlikud. Sillast saab Narva väike eksootiline botanikaaed. Sillateki keskel jookseb laudisega kaetud “paasilint”, mis kohati kulgeb põranda tasapinnas, kohati tõuseb “voltideks” ehk istutuskastideks, pinkideks, laudadeks, lavatideks. Silla mõlemas otsas on automaatselt avanevad uksed, mille saab ööseks sulgeda.

Tehniline lahendus

Silla terasest kandekarkass on lihtsa, tagasihoidliku vormiga (standardprofiilid). Sillatekil on $\frac{2}{3}$ ulatuses betoonpõrand, $\frac{1}{3}$ ulatuses laudiskate (“paasilint”). Silla pikkus on 52 m, laius 4,5 m, sille üle Peterburi tee 25 m, sillaalune kõrgus 5 m. Linnusepoolne pääs sillale on vormistatud avara, pimedal ajal valgust kumava “lehtrina”, mille ääres asuvad kohvik ja suveniiripood ning hariduskeskus. Silla botaanika on pimedal ajal välja valgustatud. Lääneõuele ja päevapäikesele avanev lehter tekitab osaliselt kaetud avaliku ruumi ja mõnusa kohtumisaega.

Läänehoovi ja Kristervalli bastioni ümberehitus

Maastikulahenduse kandvaks ideeks on aktiveerida Läänehoovi lõunavall ning säilitada monumentaalne avarus hoovi keskosas. Tühi hoov rõhutab linnuse massiivsust ning tekitab mõjusa ruumikogemuse. Lõunavalli välja joonistav uus kihistus loob tiheda, mängulise ning tunnetuslikult turvalise inimhõõdulise ruumi, mis järgib samas linnuse 'suure joonega' sobivat lakoonilist disainikeelt. Lahendus võimendab Läänehoovi funktsionaalset mitmekesisust ja loob erisuguseid ruume.

Sissepääsud

Läänehoovi viib linnast kolm sissepääsu. Põhiline sissepääs linnusekülastajale saab olema läbi läänemüüri keskel asuva 'Vana värava'. Pakume välja rajada olemasoleva invapanduse asemele linnuse uue kihistusega arhitektuuriselt kokkukuuluv lihtne ja elegantne pandus.

Teine sissepääs on kavandatud Koidula ja Suure tänava ristmikult algava linnusehoovi suunduva silla kaudu. Kolmas pääs, võistlusülesande järgi teenindus-sissepääsuna ette nähtud 'Uus värav' võib suure massiivsuse puhul mugavuse seisukohalt samuti külastajatele ja linlastele avatud olla. Uue värava kaudu pääseb suuremate sõidukitega põhjaõue värava juurde ning on überpööramisvõimalus maapinda kahjustamata. Peatumise ja võimaliku parkimise tarbeks on murukividega sillutatud ala Uue värava juures.

Teedevõrgustik ja vaateplatvorm

Peasissepääsust suunatakse külastaja müüriäärset teerada pidi Kristlasvalli kasematis asuvasse infopunkti-muuseumipoodi, mille ees on väike puhkeala pinkidega. Sealt edasi saab teekond jätkuda edelarondeeli ja lõunavalli siseperimeetrile joonistuvat teerada pidi, mis annab hea võimaluse eksponeeritud vundamentide ja keskaegsete müüridega tutvumiseks, kulgedes mööda nende piire. Põhilise vaateplatvormini viiva liikumisteega jookseb paralleelselt lõunavalli sisse (kuni 60 cm sügavusele) süvistatud laudisega kaetud teerada, mis kulgeb lauge lainetusena üles-alla. Selle tee läbimine on huvitav ruumiline elamus nii lapsele kui ka täiskasvanule, samuti avanevad sealt ilusad vaated. Hoovi kagunurgas tõuseb teerada pandusena vaateplatvormiks.

Peasissepääsu juurest Põhjahoovi väravani viiva laia teeraja parem külg markeerib kunagiste hoonete piirjooni. Paeplaatidega suuremad teerajad suunavad külastaja linnusekompleksi olulistesse punktidesse (Kristlasvalli kasematti, Põhjaõue, kohvikusse ja vanalinna viiva sillani jm). Hooviala on mugavalt kasutatav nii ratastoolis kui lapsekäru või jalgrattaga liikujale.

Kasematt, edelarondeel ja Kristervalli bastion

Kasematis asub kauplus, piletimüügipunkt, väike puhkeala ning tualettruumid. Alumise tasapinna ruumi viivaid treppe on laiendatud, mistõttu pole enam vaja piirdeid. Trepptidele saab luua istumiskohad, kus külastajad saavad tutvuda müüdavate trükistega ja puhata.

Edelarondeel on jäetud alles puutumatul kujul, et säilitada selle autentsust. Kristervalli bastionile on lisatud mõned pingid, mis loovad võimalusi privaatsemate ürituste korraldamiseks või niisama ajaveetmiseks. Ka siin on bastionit ümbritseva valli sisse kujundatud teerada, millelt avanevad head vaated linnale.

Hoovimööbel ja valgustus

Hoovimööbel mõjub materjalikasutuse poolest ühtse tervikuna botaanikasillas kulgeva 'pauslindiga', mis justkui voolab läbi klaasist silla ning Läänehoovile avaneva lehtri linnusehoovi ning pudeneb seal laiali. Läänehoovi lõunaküljest kulgeva teeraja ääres kasvavad pingid kindlustusvalli seest pikkade ribadenda välja, mis nagu silla sees kulgev pauslintki, muutuvad istumisalusteks, treppideks, lavatsiteks.

Vallikraav on markeeritud. Ajaliini stendid asuvad Uue värava ja Kristervalli kasemati (piletimüügi/muuseumipoe) vahel.

Pimedal ajal on linnusekompleks illumineeritud tervikliku valguslahendusega.

Tehnilised näitajad

Linnus

Püsinäitus 680m²
Püsinäitus ja üritused 729m²
Konverents ja vastuvõtt 395m²
Töö-ja abiruumid 113m²
Ajutine näitus 875m²
Liikumis-ja vahealad 658m²

Kokku:: 3450m²

Kivisaal koos juurdeehitusega

Restoran 481m²
Külastemaja 1334m²
Töötajate ruumid koos multifunktsionaalse ruumiga 330m²
Kohvik 219m²

KOKKU:2364m²

Asendiplaani lahenduse pinnakatendid

Muru: 14693m²
Paekivi: 1500m²
Paeplaat: 2339m²
Murukivi: 125m²
Puitlaudis: 218m²

KOKKU:18875m²